

Posudek bakalářské práce

Název práce: *Apoštol Pavel v kontextu římské říše a judaismu prvního století – z pohledu listu Galatským a Skutků apoštolských* (Praha 2021)

Autor: Petr Hulan

Vedoucí práce: Jiří Lukeš, PhD.

Formální kritéria, obsah práce, struktura: Práce podaná na katedře biblistiky a judaistiky HTF UK splňuje formální kritéria stanovená pro vypracování bakalářských prací, obsahuje prohlášení o samostatném vypracování a nevykazuje známky plagiátu (viz protokol o kontrole).

Práce čítá 92 stran a její vlastní textová část začíná na straně 8 *Úvodem*, končí pak na straně 90. Úvodu předchází *Seznam zkratk* biblických knih a zkratk ostatních (s. 6-7), k čemuž je nutné říci, že *Septuaginta* se píše s velkým písmenem na začátku. *Obsah* je na s. 5, *Poděkování*, *Anotace* a *Klíčová slova* jsou na s. 2-4. *Seznam literatury* je na stranách 91-92. Je členěn na Primární literaturu, Sekundární literaturu, Internetové zdroje a Použité slovníky. Autor pracuje s literaturou českou, ale také německou a slovenskou, přičemž německých zdrojů uvádí autor osm. U titulu „11.“ v rámci Sekundární literatury neuvádí autor poslední číslovku letopočtu a u titulu „12.“ neuvádí stránky (jedná se žurnál). Práce má patřičný poznámkový aparát, v němž autor uvádí citované a užívané zdroje.

Autorovy úvahy a analýzy začínají kapitolou 2. *Prameny o Pavlovi* (s. 11-57), pokračují kapitolou 3. *List Galatským* (s. 58-85) a uzavírá je část 4. *Shrnutí a závěr* (s. 86-90). Kapitoly 2. a 3. mají četné pododdíly, jež se drží tématu a vystihují pojednávanou problematiku.

Jazyk práce a styl: Autor píše poměrně rozvláčně, místy má archaizující tendence (např. „Skutků apoštolských“ viz sám název práce, ale i jinde - s. 46, 59), ovládá však odbornou terminologii, užívá řecké fonty (např. s. 14, 73) a dá se říci, že jazyk je srozumitelný i přiměřený odbornému pojednání na úrovni bakalářské práce. Pravopisné chyby nejsou časté, přesto se autorovi stane, že se jich dopustí (v delších pasážích, které zřejmě opakovaně přepisoval – s. 69 – věta končí čárkou). Problematické jsou tečky za číslicemi poznámek, jež mají charakter „horních indexů“. Místy chybí za poznámkami pod čarou tečka (např. s. 47, pozn. 185, kde autor zapomněl udělat i mezeru mezi zkratkou strany a číslovkou).

Kvalita práce, teologie a odborný obsah: Celek autorova díla poskytne čtenáři řadu hodnotných a rozmanitých informací. Je však škoda, že autor těží ve specificky „pavlovských otázkách“ spíše ze strašších zdrojů a nedohledal modernější německé práce (ač němčinou vládne velmi dobře). Práce by tím získala zcela jiný rozměr a dostupných zdrojů je např. na www.acedima.edu značné množství. Rovněž mohl komparovat více úvodů do NZ (nevycházet toliko ze společného díla P. Pokorného a U. Heckela), čímž by diskuse získala „dialektický charakter“ a vedla by k dalším možným úvahám. České zdroje k apoštolu Pavlovi autor téměř vyčerpал a je potěšující, že při svých analýzách pracoval s řeckým textem Nového zákona. Co bych autorovi vytkl, je skutečnost, že se nechal příliš ovlivnit některými komentátory (L. Tichý), jejichž stanoviska jsou místy polemická, což se týká například strany 74 a věty před poznámkou 361, kde autorova věta působí jako fráze. Práce s více zdroji k tématu sporu Pavla s Petrem (s. 66-67) mohla dodat tématu na zajímavosti a sám autor by do problematiky více pronikl. Na myšlenkách je patrné, že autor přejímal stanoviska autorit, která do své práce přenesl. Je otázkou, proč tomu tak bylo. Neměl v čase pandemie další zdroje, odpovídají tato stanoviska jeho vlastnímu myšlenkovému profilu, anebo to bylo snahou o usnadnění práce? Vzhledem k tomu, že se jedná o práci bakalářskou, je tato stránka jeho díla tolerovatelná. Zajímavý a hodnotný, ač poněkud přímo nesouvisející s autorovou prací, je exkurz na stranách 18-24. Dá se říci, že autor do problematiky listu Galatským docela pronikl, ač by celkovou diskusi obohatil zapracováním informací z komentáře H. D.

Betze, *Galatians: A Commentary on Paul's Letter to the Churches in Galatia* (Fortress Press 1979), který je dostupný také v němčině, a navzdory věku je stále výborný. Pomohla by také díla Marka Nanose, ta jsou však anglicky. Více pozornosti mohl autor věnovat komparaci obrazu apoštola Pavla ve Skutcích apoštolů a v jeho vlastních listech, k čemuž se *narratio* v listu Galatským přímo nabízí. Přesto autor nahlíží kvalifikovanou optikou také na Lukášovo dílo a doceňuje jeho autorské kvality. Ocenit lze autorovu snahu pojednat metodiku práce a zařadit hermeneutické úvahy (s. 13-17).

Bakalářská práce splnila svůj účel. Autor se obeznámil se základními zdroji, pojednal metodologii, snažil se postihnout historický obraz apoštola Pavla, přečetl vybraná díla světových teologů, s nimiž se vyrovnal, exegetoval oddíly z listu Galatským i Skutků apoštolů, pracoval s řeckým textem, německy psanou sekundární literaturou a snažil se postihnout charakter dlouhodobé pavlovské diskuse na téma profil apoštola Pavla ve vztahu k Zákonu a listu Galatským.

O konkrétních postojích apoštola Pavla ve vztahu k Zákonu může být řeč na obhajobě práce, kde může být téma utříděno a autor může dovysvětlit svá stanoviska. Rovněž by měl vysvětlit, proč nezpracoval stanoviska „nové perspektivy“ a „radikálně nové perspektivy“ pavlovského bádání. (Ač tato témata zcela vynechává práce M. Ryškové, nelze je ignorovat, a právě ve vztahu k listu Galatským a pohledu na Skutky apoštolů přineslo toto bádání nové poznatky, což se týká i profilu Pavlovy osobnosti.)

Hodnocení práce: Navzdory určitým nedostatkům práce navrhuji známku **velmi dobrý (2)**.

Jiří Lukeš
11.6.2021 v Praze